

ДОГОВОР

МЕЃУ МАКЕДОНСКАТА ВЛАДА И

ИТАЛИЈАНСКАТА ВЛАДА ЗА

ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАЕМНА ЗАШТИТА

НА ИНВЕСТИЦИИТЕ

Македонската Влада и Италијанската Влада (во натамошниот текст: Договорни Страни),

со желба за создавање на поволни услови за поттикнување на меѓусебната стопанска соработка, а особено капиталното инвестирање на инвеститори од едната Договорна Страна на територијата на другата Договорна Страна; и имајќи предвид дека преку поттикнувањето и заемната заштита на инвестициите, врз основа на меѓународните договори, ќе се стимулираат деловни потфати, со кои ќе се унапредува стопанскиот развој на двете Договорни Страни;

се согласија за следното:

Член 1- Дефиниции

За целите на овој договор:

1. Изразот "инвестиција" се однесува на било кој вид на имот што го инвестирало физичко или правно лице на едната Договорна Страна на територијата на другата Договорна Страна, во согласност со законите и прописите на таа Договорна Страна, без оглед на одбраната правна форма и рамка.
Овој израз "инвестиција" не ги опфаќа побарувањата од трговски зделки чиј предмет е набавка на стоки или услуги или кредити, доколку не се работи за заеми, кои според целта и обемот, имаат карактер на учество (слични на заемите за учество).
Без да се ограничи општото значење на горниот текст, изразот инвестиција опфаќа посебно, но не и исклучиво:
 - а) подвижен и неподвижен имот и други *in rem* права на сопственост, вклучувајќи ги реалните гарантни права врз сопственоста на некоја трета Страна, до износот кој може да се инвестира, како што се хипотеки, залози и гаранции.

- б) акции, обврзници, сопственички удели, како и владини и други видови на хартии од вредност воопшто;
- в) побарувања во пари или било кои други права на услуги кои имаат економска вредност, а се врзани за инвестицијата, како и реинвестирани износи и капитални добивки;
- г) авторски права, трговски знаци, патенти, индустриски дизајн и други видови на интелектуална и индустриска сопственост, know-how, деловни тајни, деловни имиња и goodwill;
- д) било кој вид на стопански права стекнати со закон или договор и било кој облик на лиценци и франшизи одобрени во согласност со важечките прописи за стопански активности, вклучувајќи го правото за вршење на истражувања, екстракција и експлоатација на природните ресурси.
- ф) зголемената вредност на основната инвестиција.

Било каква промена на формата на инвестицијата не влијае врз природата на самата инвестиција.

2. Изразот "инвеститор" означува било кое физичко или правно лице од едната Договорна Страна кое инвестира на територијата на другата Договорна Страна, како и подружници и филијали и канцеларии во странство под контрола на овие физички и правни лица.
3. Изразот "физичко лице", за двете Договорни Страни, го означува физичкото лице кое има статус на државјанин на една Договорна Страна, во согласност со нејзините закони.
4. Изразот "правно лице", за двете Договорни Страни, го означува било кое правно лице кое има седиште на територијата на едната Договорна Страна и е регистрирано од нејзина страна.
5. Изразот "приход" ги означува паричните износи добиени од инвестиција, опфаќајќи особено профити или камати, приходи од камати, капитални добивки, дивиденди, авторски хонорари или провизии, надомест за технички услуги, како и други форми на исплати били да се во пари или во натура.

Изразот "територија" означува:

- a) за македонската страна: нејзиното копно, воздушен простор, внатрешните езерски води и дното над кои таа има јурисдикција и суверени права со цел истражување, искористување, заштита и управување со природните ресурси, согласно со внатрешната јурисдикција и меѓународното право
- b) за италијанската страна: подрачјето опфатено со копнените граници, како и воздушниот простор и морето, морските и подморските зони над кои остварува, во согласност со нејзините национални закони и прописи и меѓународното право, суверени права или јурисдикција.
7. Изразот "договор за инвестирање" означува договор меѓу едната Договорна Страна (или нејзините агенции или институции) и инвеститор од другата Договорна Страна кој се однесува на инвестиција.
8. Изразот "недискриминаторски третман" го означува третманот кој е барем еднакво поволен како и поповолниот национален третман или како третманот на најповластена нација.
9. Изразот "право на пристап" го означува правото за извршување на инвестиција на територијата на другата Договорна Страна.

Член 2- Поттикнување и заштита на инвестициите

1. Секоја Договорна Страна ќе ги поттикнува и ќе создава поволни услови за инвестирање на нејзината територија на инвеститорите на другата Договорна Страна.
2. Инвеститорите од едната Договорна Страна ќе имаат право на пристап за инвестирање на територијата на другата Договорна Страна, а ова право нема да е понеповолно од правото дадено во Член 3.1.
3. Двете Договорни Страни во текот на целото време ќе обезбедат праведен и непристрасен третман за инвестициите на инвеститорите од другата Договорна Страна. Двете Договорни Страни ќе обезбедат раководењето, одржувањето, користењето, трансформацијата,

уживањето и одобрувањето на инвестициите на инвеститорите од другата Договорна Страна на сопствената територија, како и компаниите и претпријатијата во кои се извршуваат овие инвестиции, на ниеден начин да не станат предмет на неправедни или дискриминаторни мерки.

4. Секоја Договорна Страна ќе создаде и ќе применува, на сопствената територија, правна рамка која го гарантира континуитетот на правниот третман на инвеститорите, вклучувајќи ја и законитоста, со добра верба, на сите постапки преземени против секој одделен инвеститор.

Член 3- Клаузула за национален третман и за најповластена нација

1. Двете Договорни Страни, во рамки на нивната територија, на инвестициите на инвеститорите на другата Договорна Страна, како и на приходот од нив, ќе обезбедат третман кој не е помалку поволен од третманот на инвестициите и приходите од нив на сопствените инвеститори или инвеститорите на трети Држави.
2. Ако од законодавството на едната Договорна Страна, или од постојните меѓународни обврски, или обврски кои можат да се јават во иднина за една од Договорните Страни, произлезе правна рамка според која на инвеститорите на другата Договорна Страна ќе им се даде поповолен третман од оној кој е предвиден со овој Договор, третманот кој ќе се даде на инвеститорите на другите страни ќе се применува и за инвеститорите на наведената Договорна Страна за постојните односи.
3. Одредбите од точките 1 и 2 на овој Член нема да се така формулирани да ја обврзуваат едната Договорна Страна да ги прошири на инвеститорите на другата Договорна Страна користите од било кој третман, преференција или привилегија кои првата Договорна Страна може да ги додели на инвеститорите на трета Држава врз основа на:

(1) членство во економска унија, царинска унија, слободна трговска зона, монетарна унија или слични меѓународни спогодби со кои се основаат такви униии или други форми на меѓународна соработка во кои секоја Договорна Страна е или може да постане страна, или

(2) било која меѓународна спогодба или аранжман кои целосно или делумно се однесуваат на избегнување на двојното одано чување или за олеснување на малограни чниот промет.

Член 4- Надомест на штети и загуби

1. Ако инвеститорите на едната Договорна Страна претрпат штета или загуба во инвестициите на територијата на другата Договорна Страна заради војна, други видови на оружени судири, вонредна состојба, граѓански немири или други слични настани, Договорната Страна во која е извршена инвестиција ќе понуди адекватен надомест за таквите загуби или штети, без оглед дали наведените загуби или штети настанале поради активноста на владините сили или поради други субјекти. Компензационите исплати ќе бидат слободно трансферибилни и ќе се извршат без неоправдано задоцнување.

Инвеститорите ќе имаат ист третман како и државјаните на другата Договорна Страна и никогаш, нема да имаат третман кој е понеповолен од оној кој се дава на инвеститори од трети Држави.

Член 5- Национализација и експропријација

1. Инвестициите на инвеститорите на било која Договорна Страна нема да бидат национализирани, експроприрани или подложени на мерки кои имаат ефект еднаков на национализација (во понатамошниот текст : експропријација) на територијата на Договорната Страна освен кога станува збор за јавен интерес . Експропријацијата треба да се изврши според законски процес, на недискриминаторска основа, со адекватна компензација која ќе се ефектуира без неоправдано задоцнување. Износот на компензацијата треба да одговара на пазарната вредност на експроприраната инвестиција непосредно пред експропријацијата или пред претстојната експропријација да стане општо познат факт, во зависност што е порано, и ќе вклучува камата пресметана до денот на исплатата, при што исплатата ќе биде слободно трансферибилна и ќе се изврши без неоправдано задоцнување.
2. Во случај предметот на национализација или експропријација или слично да претставува заедничко вложување, инвестицијата на инвеститорот ќе се вреднува во валутата во која е извршено инвестирањето.

Компензацијата ќе се смета за праведна ако е исплатена во валутата во која странскиот инвеститор ја извршил инвестицијата, или во било која друга валута која инвеститорот ќе ја прифати.

Компензацијата ќе се изврши без неоправдано задоцнување, во период не подолг од три месеци од денот на донесувањето на одлуката за нејзината вредност.

Компензацијата ќе вклучува камата пресметана врз основа на шест-месеч на LIBOR основа, од денот на национализација или експропријација до денот на ефектуирање на исплатата.

3. Засегнатиот инвеститор ќе има право, според законите и прописите на Договорната Страна која ја извршила експропријацијата, на промптна ревизија на неговиот случај од страна на судска или друга независна институција од таа Договорна Страна и на проценка на неговата инвестиција, согласно со принципите од овој Ч лен.

4. Доколку инвеститорот и компетентното тело неможат да се спогодат, износот на компензацијата ќе биде определен согласно со процедурата за решавање на спорови предвидена во Ч лен 9 на овој Договор.

Компензацијата ќе биде слободно трансферибилна.

5. Во случај Договорната Страна и инвеститорот да не можат да се договорат за национализацијата или експропријацијата, компензацијата ќе се определи врз основа на истите параметри и девизни курсеви земени предвид во документите за започнување на инвестицијата. При компензацијата ќе се примени важежиот девизен курс на датумот непосредно пред објавувањето на национализацијата или експропријацијата.

6. Доколку експроприраниот имот, било целосно или делумно, не служи за предвидените цели од јавен интерес, согласно со одлуката за експропријација базирана на закон, експроприраниот сопственик или неговиот застапник имаат право повторно да го откупат имотот по пазарна вредност.

Член 6- Репатријација на капитал, профити и приходи

1. Секоја Договорна Страна ќе ги гарантира следниве преноси на инвеститорите од другата Страна во странство, кои треба да се извршат без неоправдано задоцнување, во било која конвертибилна валута:
 - а) капитал и дополнителен капитал, вклучувајќи ги реинвестираните приходи за одржување и за зголемување на инвестицијата;
 - б) нето приходи, дивиденди, авторски хонорари, надоместоци за помош и технички услуги, камати и други облици на профит;
 - в) средства стекнати од продажба или од ликвидација на целата или на дел од инвестицијата;
 - г) средства за отплата на заеми и камати кои потекнуваат од заемите кои се врзани за инвестицијата;
 - д) награди и надоместоци исплатени на државјани на другата Договорна Страна заради извршената работа и пружените услуги врзани за инвестицијата на територијата на другата Договорна Страна, во износ и на начин пропишан од националното законодавство и важечките прописи.
2. Без да се ограничи обемот на членот.3 од овој Договор, за преносите од точка 1 на овој Член ќе се применува истиот повластен третман кој е договорен за инвестициите на инвеститорите од трети Држави, доколку е тоа поповолно.

Член 7- Суброгација

Ако една Договорна Страна или нејзина институција обезбеди гаранција за некомерцијални ризици за инвестицијата на еден нејзин инвеститор на територијата на другата Договорна Страна, и изврши плаќање на инвеститорот по основ на гаранцијата, другата Договорна Страна ќе го признае таквиот пренос на права во корист на првата Договорна Страна. При преносот на плаќањата на Договорната Страна или нејзина институција по основ на суброгацијата, ќе се применуваат одредбите од Членовите 4,5 и 6 на овој Договор.

Член 8- Постапката за пренос

1. Сите трансфери, наведени во Членовите 4,6 и 7 ќе се извршат во конвертибилна валута по официјалниот девизен курс на денот на трансферот, под услов трансферот да се изврши во рок од пет работни дена од датумот на поднесеното барање.
2. Било кој трансфер ќе се изврши по подмирувањето на сите фискални обврски. Овие фискални обврски ќе бидат подмирени кога инвеститорот ќе ги изврши постапките утврдени со законот на Договорната Страна на чија територија се извршила инвестицијата.

Член 9- Решавање на спорови меѓу инвеститорите од едната Договорна Страна и другата Договорна Страна

1. Било кој спор меѓу едната Договорна Страна и инвеститорите на другата Договорна Страна кој е врзан за инвестицијата, вклучувајќи ги споровите во врска со висината на надоместот, ќе се решава спогодбено, колку е тоа можно.
2. Ако инвеститорот со некое лице од друга Договорна Страна склучил договор за инвестирање, ќе се применува постапката предвидена во тој Договор.
3. Доколку спорот не се разреши спогодбено или во рамки на инвестициониот договор во рок од шест месеци од денот на писменото барање за разрешување на спорот, спорот може да продолжи, по одлука на инвеститорот да се решава во:
 - а) суд кој има јурисдикција на територијата на Договорната Страна;
 - б) ad hoc Арбитражен Суд, во согласност со арбитражните правила на Комисијата за меѓународно трговско право на ООН (UNCITRAL); а Договорната Страна - домаќин има обврска да ја прифати арбитражата.
 - в) Меѓународниот центар за решавање на инвестициони спорови, во согласност со арбитражната постапка од Конвенцијата за решавање на инвестиционите спорови меѓу Држави и државјани на

други Држави потпишана во Вашингтон на 18 март 1965 година, ако или откако двете Договорни Страни ќе ја потпишат.

4. Двете страни нема да започнат да водат преговори преку дипломатски канали околу некој спор, кој е предмет на арбитражна постапка или на веќе започната судска постапка, се додека овие постапки не се завршат, а едната од Договорните Страни не се повинува на пресудата на Арбитражниот Суд или Судот, во текот на предвидениот временски рок од пресудата, или во текот на временски период утврден според меѓународни или домашни прописи кои можат да се применат на случајот.

Член 10- Решавање на спорите меѓу Договорните Страни

1. Спорите кои ќе се јават меѓу Договорните Страни во врска со толкувањето и примената на овој Договор, колку е тоа можно, се решаваат спогодбено преку дипломатски канали.
2. Доколку Договорните Страни не можат да постигнат спогодба за спорните прашања во рок од шест месеци од денот кога едната Договорна Страна писмено ја известува другата Договорна Страна, за тие прашања ќе одлучува, врз основа на барање од било која Договорна Страна, ad hoc арбитражен суд во согласност со овој Член.
3. Арбитражниот суд ќе биде конституиран на следниов начин: во рок од два месеци по приемот на барањето за арбитража, секоја Договорна Страна ќе именува по еден член на трибуналот. Претседателот на судот ќе се именува во рок од три месеца по именувањето на другите два арбитра на Арбитражниот Суд.
4. Ако именувањата не се извршат во рокот од точка 3 на овој Договор, на барање на едната Договорна Страна може, ако пропаднат другите аранжмани, претседателот на Меѓународниот суд на правдата да го именува претседателот. Ако претседателот на Меѓународниот суд е државјанин на една од Договорните Страни или поради некоја причина е спречен да го изврши именувањето, претседателот ќе го именува потпретседателот на Судот. Ако потпретседателот на Судот е

државјанин на една од Договорните Страни или е спречен во вршењето на својата функција, поради некои причини, претседателот ќе го именува најстариот судија на Судот кој не е државјанин ниту на една од Договорните Страни.

5. Одлуката на Арбитражниот Суд се донесува со мнозинство на гласови, а неговите одлуки се задолжителни. Договорните Страни ќе ги сносат сопствените трошоци од арбитражната постапка, вклучувајќи ги трошоците за сопствените претставници на расправите. Трошоците направени од страна на претседателот и останатите трошоци ќе бидат сразмерно платени од страна на Договорните Страни.

Арбитражниот Суд ќе ја одреди постапката.

Член 11- Односи меѓу Владите

Одредбите од овој Договор ќе се применуваат без оглед дали Договорните Страни воспоставиле дипломатски или конзуларни односи.

Член 12- Примена на други одредби

1. Доколку некое прашање освен со овој Договор се регулира и со некој друг Меѓународен договор потпишан од двете Договорни Страни, или со општите меѓународни прописи, ќе се применуваат оние прописи кои се најповолни за Договорните Страни и за инвеститорите.
2. Кога договорениот третман кој едната Договорна Страна го дава на инвеститорите на другата Договорна Страна, според законите и прописите или друга регулатива или специфични договори или одобренија за инвестирање или договор, е поповолен отколку третманот од овој Договор, ќе се применува поповолниот третман.
Ако Договорната Страна - домаќин не одобрува таков третман, во согласност со горе наведеното, а инвеститорот поради тоа претрпи штети, инвеститорите ќе се здобијат со право на надомест за тие штети во согласност со Член 4.
3. Кога, по датумот на инвестирањето, ќе се изврши модификација на законите, прописите, актите или мерките на економската политика кои се во врска, директно или индиректно, со инвестицијата, ќе се применува истиот третман, по барањето на инвеститорот, кој бил применлив во моментот кога инвестицијата се извршувала.

Член 13- Влегување во сила

Договорот ќе влезе во сила од денот кога двете Договорни Страни меѓусебно се известиле дека нивните законски процедури се завршени.

Член 14- Примена на договорот

Овој Договор, исто така, важи за инвестициите кои инвеститорите на едната Договорна Страна ги имаат извршено во согласност со прописите на другата Договорна Страна на нејзината територија пред стапување во сила на овој Договор. Договорот нема да се применува за споровите кои настанале пред стапување во сила на овој Договор.

Член 15- Времетраење и излегување од сила

1. Договорот ќе остане во сила во тек на 10 години од денот на известување од Член 13 и ќе остане во сила за дополнителен период од 10 години, освен доколку една од Договорните Страни писмено не го откаже во рок од една година, пред денот на истекување на важноста.
2. Инвестициите кои се извршени пред денот на истекнување на важноста на Договорот, според точка 1 од овој Член, одредбите од Членовите 1 до 12 ќе останат во сила во текот на следните десет години по наведените датуми.

КАКО ПОТВРДА ЗА ОНА ШТО СЕ ДОГОВОРИЈА, долупотпишаните лица, кои се целосно ополномоштени од страна на нивните Влади, го потпишаа овој Договор.

СОСТАВЕН ВО Скопје, на ден дваесет и шести февруари илјада деветстотини деведесет и седма година, во два оригинали, на македонски, италијански и англиски јазик, со тоа што секој текст е подеднакво автентичен.

Во случај на спор ќе се применува текстот на англиски јазик.

ЗА МАКЕДОНСКАТА ВЛАДА

ЗА ИТАЛИЈАНСКАТА ВЛАДА

Министер за надворешни работи

Државен потсекретар за надворешни работи

Љубомир Фрчкоски, с.р.

Пиетро А. Фасино, с.р.

ПРОТОКОЛ

Договорните Страни, исто така, се договорија за следните клаузули, кои претставуваат составен дел на Договорот.

1. Во врска со Членот 1:

Одредбите на овој Договор ќе се применуваат и на сите активности врзани за инвестирање.

Овие активности опфаќаат посебно, но не и исклучиво: организација, надзор, работа, одржување и располагање со компании, филијали, агенции, канцеларии, фабрики или други организации за водење на работите; набавка, користење, заштита и располагање со сите видови имот, вклучувајќи ја интелектуалната сопственост; земање заеми; купување, издавање и продажба на акции и други хартии од вредност; и купување девизи за увоз.

2. Во врска со Членот 2:

а) Секоја Договорна Страна ќе обезбеди ефикасен метод за доставување на барања и за остварување на права во врска со инвестициите и со договорите за инвестирање.

б) Во согласност со своите закони и прописи, секоја Договорна Страна, што е можно поповолно, ќе ги регулира прашањата врзани за влегување, престој и движење на државјани на едната Договорна Страна кои преземаат активности врзани за инвестирањето на територијата на другата Договорна Страна и на членовите на нивните семејства.

в) На правните лица, основани во согласност со постојните закони и прописи на едната Договорна Страна, ќе им биде дозволено да ангажираат најдобри раководни кадри по сопствен избор, без оглед на државјанството, во согласност со законодавството на Договорната Страна домаќин.

3. Во врска со Членот 3:

Сите активности врзани за набавка, продажба и превоз на сировини и полуфабрикати, енергија, горива и средства за производство, како и други видови операции кои се во врска со наведените активности или со

инвестиционите активности по овој Договор, на територијата на секоја Договорна Страна, ќе имаат третман кој не е понеповолен од оној кој се одобрува за слични активности и иницијативи кои ги преземаат сопствени инвеститори или инвеститори од трети земји.

4. Во врска со Членот 5:

Било која мерка преземена во поглед на инвестицијата со која се ограничуваат финансиските извори или другите средства или се нанесува значителна штета на вредноста на истото вложување, преземена во јавен интерес, ќе се смета за една од мерките спомнати во ставот 1 на Членот 5.

5. Во врска со Членот 9:

Според Членот 9 (3) (б), арбитражната постапка ќе се води во согласност со арбитражните стандарди на Комисијата за трговско право на Обединетите Нации (UNCITRAL), КАКО И ВО СОГЛАСНОСТ СО СЛЕДНИВЕ ОДРЕДБИ:

а) Арбитражниот суд ќе биде составен од три судии: ако не се државјани било на едната или на другата Договорна Страна, тие ќе бидат државјани на земја која има дипломатски односи со двете Договорни Страни.

Именувањето на арбитрите, кога е потребно, согласно Правилата на UNCITRAL, ќе го врши Претседателот на Институтот за арбитража на Стокхолмската комора, во својство на овластено лице за именување. Арбитражата ќе се врши во Стокхолм, освен ако Двете Договорни страни не се договорот поинаку.

б) При донесувањето на одлуката, арбитражниот суд ќе ги применува и одредбите содржани во овој Договор, како и принципите на меѓународното право прифатени од двете Договорни Страни.

Признавањето и примената на арбитражната одлука на територијата на двете Договорни Страни ќе се извршува според нивните национални законодавства, во согласност со релевантните меѓународни конвенции потпишани од двете страни.

КАКО ПОТВРДА ЗА ОНА ШТО СЕ ДОГОВОРИЈА, долупотпишаните лица, кои се целосно ополномоштени од страна на нивните Влади, го потпишаа овој Протокол.